

Gelijk men weet, heeft de ziel *twee* vermogens, n.l. het verstand en den wil. Nu is de vraag: staan die vermogens elk op zich zelf, zijn ze geheel vrij, werken ze onafhankelijk van elkander, dan wel, staan ze in een bepaalde betrekking tot elkaar, oefenen ze een wederkeerigen invloed op elkander? En zoo dit laatste het geval is, welke is dan die invloed en betrekking?

Daar zijn velen, die eene *autonomie van den wil* voorstaan, d. w. z. zij leeren, dat de wil een geheel „vrij vermogen” is, zelfstandig in al zijne werkingen, onafhankelijk van eenige andere macht, welke ook. Zij worden doorgaans met den naam Voluntaristen aangeduid.

Doch de Gereformeerden zijn hiermede nimmer medegegaan. Misschien mag er een enkele wezen die op dit punt niet „zuiver in de leer” was; van Amesius b. v. is het bekend, dat hij in deze zaak een afwijkend gevoelen was toegegaan. De Calvinisten leerden vanouds in de zielkunde het primaat van het intellect, hetwelk beduidt, dat God de ziel alzoo geschapen had, dat het verstand eerst werkte, vooropging in de actie, inwerkte op den wil. En dat het dan zoo toeging, dat de wil deed en uitvoerde wat door het verstand was gedacht, beraadslaagd en besloten. Dus de wil volgde in zijne werkingen het oordeel en het besluit van het verstand.

Deze onderscheiding tusschen verstand en wil, en vooropplaatsing van het eerste raakt juist het verschil tusschen mensch en dier. Bij het dier hebben we te doen met een wezen dat zeer zeker een wilsleven, zelfs een zeer sterk ontwikkeld wilsleven heeft, maar het heeft geen rede, geen verstand. Men spreekt daarom te recht van het „redeloos gedierte”. En dat eigenaardige nu, hetwelk we in de dierenwereld aanschouwen, een openbaring van het wilsleven zonder leiding en invloed van een eigen verstand, pleegt men *instinct* te noemen.